

SON MİMOZA YAZI

Sözcük sayısı: 3766

Araştırma Konusu: Cemil Kavukçu'nun 'O Vakıt Son Mimoza' adlı yapıtında “yazarların yaratım süreci”nin nasıl işlendiğinin değerlendirilmesi

ÖZ (ABSTRACT)

UBDP Türkçe A dersi kapsamında uzun tez olarak hazırlanan bu çalışmada, Cemil Kavukçu'nun "O Vakıt Son Mimoza" adlı öykü kitabında yer alan öykülerin bütününde ressam izleği ile toplumda yazar-okur ilişkisi işlenmiştir. Öykülerde Ressam Rasim, Sabri Bey, Feridun ve diğer figürler ile bu figürlerin yer aldığı uzam ve etkili yardımcı ögeler üzerinden bir yazarın yazınsal yaratım süreci işlenmiştir. Çalışmanın giriş bölümünde, okur ile yazarın kurgusu arasındaki ilişkinin nasıl ortaya çıktığı sunulmuştur. Gelişme bölümünde yazar-okur- eleştirmen üçgeni işlenmiştir. Bu çerçevede yapıt yaratma konusu; uzam, figür ve kurgu yaratma olmak üzere üç alt başlıkla oluşturulmuştur. Gelişme bölümünün devamında ise iç gerçeklik ve dış gerçeklik kavramları işlenmiştir. Yapıtta Ressam Rasim ve resimlerine konu olan figürlerin yaşam algıları işlenmektedir ancak yazarın amacı bu gerçekliğe dikkat çekmek değil, bu gerçekliği kullanarak daha büyük yazındaki evrensel bir gerçekliği anlatmaktır. Bu çerçevede yaşamı yaratanları gözlemleyen olarak yazar gerçekliği ve yaşamı yapıta yansıtan olarak yazar olmak üzere iki alt başlık oluşturulmuştur. Yapıtta yazar-okur ilişkisi yansıtılırken odak figürün düşünce yapısı aktarılmıştır. Sonuç bölümünde ise yazınsal gerçeklerin yazarın yaşamının son vakitlerinde şekil aldığı belirtilerek çalışma tamamlanmıştır.

Sözcük Sayısı: 175

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	3
GİRİŞ	4
A. YAŞAMI YARATANLARI GÖZLEMLEYEN OLARAK YAZAR	7
A.I. YAZAR-OKUR İLİŞKİSİNİ GÖZLEMLEYEN YAZAR: <i>RESSAM RASİM VE SABRİ BEY</i>	7
A.II. YAZAR-ANLATICI İLİŞKİSİNİ GÖZLEMLEYEN YAZAR: <i>RESSAM RASİM ...</i>	10
A.III. UZAMI GÖZLEMLEYEN YAZAR: <i>MİMOZA</i>	11
B. YAŞAMI YAPITA YANSITAN OLARAK YAZAR	13
B.I. YAPITTA FİĞÜR YARATAN YAZAR: RESSAM RASİM, SABRİ BEY VE DİĞERLERİ	13
B.II. YAPITTA UZAM YARATAN YAZAR: <i>MİMOZA</i>	17
B.III. YAPITTA DİĞER ÖGELERİ KULLANAN YAZAR: <i>KÜÇÜK ŞEYLER</i>	18
SONUÇ	20
KAYNAKÇA	21

Araştırma Sorusu: Cemil Kavukçu’nun ‘O Vakit Son Mimoza’ adlı yapıtında “yazarların yaratım süreci”nin nasıl işlenmiştir?

GİRİŞ

İnsan, her zaman hayatta kazandıklarıyla var olmaz, kaybettikleri ile de var olur. Yaşanmışlıkların ve geride kalanların beraberinde getirdiği çaresizlik olgusunu, bireyin umut ile umutsuzluk arasındaki bu gelgitleri oluşturur. Bazen onu bir boşluğa sürükler. Bireyin geçmişi unutup yeni ufuklara yelken açmak yahut geçmişin tozlu sayfalarında hapsolmek özbenliği ile vereceği bir karardır. Verilen karar doğrultusunda çizilen yol, yaşam gerçekliğinin şekillendirilmiş halidir. Yazarlar, bu şekil verme eylemini yarattıkları kurgu dünyası içerisinde okurlarına sunarak satır aralarına hem kendi yaşantılarından parçalar yerleştirirler hem de onu okuyanları değerli bir paylaşım dünyasına davet ederler. İşte bu yüzdendir ki, yazınsal yapıtlar yazarın kendisi ve okuru arasında kurduğu bir var oluş köprüsü niteliği taşıyarak yaratılırlar.

Yazar, bir yandan da bu köprü ile okuruna kendi elleriyle yaşamını teslim etmektedir. Bu teslim ediş, her yazınsal yapıtta kendisini gösterse de özellikle yazın yaşamının sonuna geldiğini düşünen ya da hisseden bir yazar için de bilinçli bir teslim oluş eylemine dönüşmektedir. Yani yazar olmak, bu yönüyle bir nevi de intihardır. Bu teslim oluş eyleminin emanetini teslim alan okur içinse okumak, artık, cümlelerde kendini bulma deneyimine dönüşmektedir. Okur, kendini bulma deneyimini yazar gerçekliği yerine kendi gerçekliğini yapıta aktararak harekete geçirir. Yazarın sunduğu veya anlatmak istediğinin yanısıra okurun yazına eklediği bu farklı açılımlar da o dilin ve o dile ait imgelemin zenginliğini besler. Bu bağlamda kurgulama ve okur bağı güçlendirilerek yapıtın kalıcılığı temellendirilmiş olur. Okurun gözünden sil baştan yaratılan kurmaca gerçekliği,

yazarın ortaya koyduğu “gerçeklik - düş algısı” ve yapıtta yaratılan “iç gerçeklik” ile “dış gerçeklik” arasındaki ince çizginin netleşerek anlaşılmasına ve birey - toplum bağının kurulmasına zemin hazırlanmış olur.

Cemil Kavukçu’nun “O Vakıt Son Mimoza” adlı öykü yapıtında yer alan öyküler aracılığıyla da bu bütünleşme eylemi, yazarın yaşamı resmetme misyonu ile ele alınmış olmaktadır. Yapıttaki öykülere göre, yazarlar yazın yaşamlarının sonuna geldiklerini düşündükleri noktada kalıcı olma durumlarını da sorgulamaya başlamaktadırlar. Bu sorgulamanın sonucu olarak da yazdıkları ile sonsuza kadar yaşatılma arayışlarını kurguladıkları yeni yaşam boyutunda ülküleştirerek yapıtlarına aktarmaya çalışmaktadırlar. Öykülere bütünlüklü bakıldığında, yazarın bu dileğinin de yaratılmış özgün başka bir yazınsal eser olarak yeniden biçimlenmesi şaşılmayacak bir sonuç olarak ortaya çıkmaktadır. Bunu da usta bir biçimde yapıtında yansıtan yazar, yazın yaşamına yeni bir kazanç, katkı sağlayacağı gerçekliğiyle de gönenir. Bu gönenç kaçınılmazdır. “Yazar olmak” ile “yazar kalmak” arayışı içerisinde oluşturduğu satırlarında kendi dünyasından parçalar koyan yazar, okurunun bunları bulup irdelemesi için heveslenir, heyecanlanır. Cemil Kavukçu’nun bu yapıtında da bu heves, bu heyecan, yazar tarafından oluşturulan odak figür ve yaşadıkları çerçevesinde yazarın kendini anlatma çabası, bireysellik ve ait olma olguları üzerinden işlenmektedir. Yazar, yaşamında gözlemlediği obje ve figürleri kurgusallaştırarak yapıtına aktarır. Nasıl yapboz yapmak öngörüş ve bütünleme gerektirirse, Cemil Kavukçu için de yazmak tanık olduğu yaşamlardan parçaları tek bir nokta altında toplayabilmektir. O nedenle yazının kaynağı her şey olabilir. Yaşadığı olaylar, karşılaştığı insanlar, içinde bulunduğu toplumun koşulları, uzamlar, yaşamındaki zamandan kesitler kısaca yaşamdaki her bir şey yazarın esin kaynağı olmaya adaydır. Öykülerinde bütün olarak bu konuyu da okurlarıyla paylaşmayı hedefleyen yazar, dış gerçekliği aktarmada, kurguyu dış gerçeklikle ustalıkla bütünleştirilerek okurun da kendisiyle özdeşleştiği

kurgu gerçekliğinde ileride buluşan bambaşka iki yol çizmiştir. Yapıtında bu amacı işleyen, yansıtan öykülerini toplarken “O Vakıt Son Mimoza” adını vermesi de bu yönüyle dikkate değerdir. Bu yapıtında, kullandığı başlıkla da yazın yaşamının “o” “son” “vaktında” okuruyla bütünleşmek ve kalıcılık en temel temennisi olarak ortaya çıkmaktadır.

A. YAŞAMI YARATANLARI GÖZLEMLEYEN OLARAK YAZAR GERÇEKLİĞİ

Yaşam, bireyin duygu ve düşünceleri çerçevesinde şekillenir. Bireyin bulunduğu ortam, çevresindeki insanlar ve duyular bu şekillendirme işleminde başrol oynarlar. Yazarlar ise bu işlemi gözlemleyen, kağıda dökenlerdir. Her yazar, aynı durumu farklı bakış açılarından yapıtlarında sunmak ile yükümlüdürler, dolayısıyla bireyin yaşamı bu yanıyla yapıta konu ve konuk olur. Yazınsal yapıtlarda yazarın dünyası yani yapıtın dış gerçekliği ile yapıta yansıyan iç gerçeklik yani yapıtta kurgulanan dünya arasında bir bağ vardır. Bu bağ, okurun yapıtı okurken yazar ve çağı ile iletişim halinde olmasına; anlatılmak istenen somut gerçekliği de daha iyi kavramasına yardımcı olur. Cemil Kavukçu’nun “O Vakıt Son Mimoza” adlı öykü yapıtında da bu durum iki boyutta incelenmiştir. Odak figür Ressam Rasim yazar camiasını, Mimoza sakinleri ise okur camiasını temsil etmektedir. Mimoza ise yazar ile okurun düşünsel olarak buluştuğu duraktır. Cemil Kavukçu birbirini bütünleyen öykülerden oluşan bu yapıtında, ortaya koyduğu Mimoza uzamı ve figürler doğrultusunda yazar - okur ve yazar - anlatıcı gerçekliklerini öykülerine aktarmıştır.

A.I. YAZAR - OKUR İLİŞKİSİNİ GÖZLEMLEYEN YAZAR: *RESSAM RASİM VE SABRİ BEY*

Yazarlar için ilham kaynağı yaşamdır. Onları bu ilham kaynağını yansıtmaya teşvik eden de okurlarıdır, onlar tarafından anlaşılmak isteğidir. Yazarların yaşama dair görüş ve düşüncelerini harekete geçiren, yazdıklarının topluma etki ettiğini görmeleridir. Yazar, yaşamı iyi okur; tam bu noktada onu yazar yapan, hem bu okumadaki başarısı ve hem de okuduklarını öznel bir değerlendirme ile etkili bir biçimde toplumuna aktarmasıdır. Okur ise bu yazılanı okuyarak gerek kendisini gerek toplumunu gerekse de başka toplumları yeniden hissederek, anlamlandırır ve yaşama etkin bir biçimde katılmış olur. Bu sayede hem kendi var oluşunu tamamlar hem de yazarın ve yapıtının kalıcılığına katkıda bulunmuş olur. Okurun gözünde, kurmaca gerçekliği her zaman yazarın anlatmak istediğiyle örtüşmeyebilir. Okur tarafından yapılan bu farklı yorumlamalar da yapıtın söylemini besler ve güçlendirir. Dolayısıyla okur ile yazar arasında bir çeşit bilgi aktarımı da böylelikle gerçekleşir. Bu aktarım, her iki tarafın birbirinden beslenmesine olanaktır, yani bir toplumda oluşan yazın sadece okurun değil yazarın da düşünce yapısını etkiler. Bu etkileşim yazarı da yeniden besleyerek güçlendirmiş olur. Cemil Kavukçu'nun "O Vakit Son Mimoza" adlı öykü yapıtında yer alan öykülerin bütününde yansıtılan yazar, unutulmama isteği duymaktadır. Bu istek ancak ve ancak eserin kalıcılığı yani sanatçının yapıtı ile yaşatılmasıyla gerçekleşebilir. Burada kalıcı olamk isteyen yazarın hedefi okur tarafından anlaşılmaktır. Okuru yazarı ne kadar iyi anlayabilirse yazar yazın dünyasında o kadar kalıcı olacaktır. Yapıttaki öykülere göre, okur, yazarın kurgu dünyası ile kendi algılarını özdeşleştirebildiği süreçte yapıta çeşitli anlamlar yükler, bunun sonucunda oluşan düşünsel boyut da okurun zihnine yerleşerek yazarı kalıcı bir yere yerleştirir. Tüm bunlar yapıtta yer alan *O Vakit, Dörtgen* öykülerindeki ortak kişi Ressam Rasim Bey ile onun Sabri Bey ile ilişkisi üzerinden aktarılmıştır. Burada odak figürlerden ilki olan Rasim

Beye “Rasim” adının verilmesi dahi tesadüf değildir. Rasim, resim yapandır. Toplumun panoramasının resmini çizen yazar, okurla böyle bir ilişkiye giren yazarı “rasim” olarak niteler. Yazarı ve çizdiği toplumsal panoramaları sabırla takip eden, merak eden ve irdelleyen okur da Sabri Bey ile yapıtta temsil edilmektedir. Bu durumun yapıtın dış gerçekliği bağlamında sunulduğu yapıttaki öykülerden *Dörtgen*’de özellikle iletilmektedir. Dörtgen öyküsünde, okur ile yazar arasında oluşan düşünce bağı Sabri Bey ve Ressam Rasim üzerinden anlatılmıştır. Rasim öldükten sonra Sabri Bey’in hayali arkadaşlarının arasında onun da yerini almış olması önemlidir:

“Rasim gülümseyerek Sabri Bey’e doğru yürüyordu; hasta değildi, Feridun’un dediği gibi şişmemişti, eskisi gibiydi, yanakları hafifçe pembeydi ve son derece sağlıklı görünüyordu. Sabri Bey’in arkadaşları hemen bu akşam geleceğini biliyormuş gibi ona yer ayırmıştı bile. Rasim konuşmadan anlarına oturdu. Başlarıyla selamladılar Rasim’i, o da gülümseyerek karşılık verdi. ‘Artık sen de sevdiklerimin arasındasın’, dedi Sabri Bey, ‘içki içmeyeceksin ama herkesi göreceksin.’” (Kavukçu, 57)

Yapıtta yazın dünyasının bir başka yönüne daha değinilmiştir. Her yazar her okura hitap etmeyeceği gibi, yazarın her düşüncesi de okur tarafından onay görmeyebilir. Her yazar kendini hissedebilen okuruyla buluşma hayalinde olduğu da yapıtta yer alan öykülerde aktarılır. Bu buluşmanın sağlanacağı en önemli yer eleştirmen - okur - yazar ilişkisidir. Eleştiri yazın dünyasının olmazsa olmazıdır. Yapıtta yer alan Dörtgen öyküsünde de yazın dünyasının olmazsa olmaz dört ögesi değerlendirilmektedir. Yazın dünyası dört ana ögeden oluşur, yani öykünün adında da geçtiği gibi “dörtgen”dir. Bunlar yazar - okur - eleştirmen - yazarın yakın çevresidir. Dörtgen öyküsünde yaratılan Feridun figürü de yazın dünyasındaki eleştirmenin temsilcisidir: *“Tabutunu bir ara ben de omuzladım Rasim Abi, ağırdın. Çok ağır!” (Kavukçu, 64)* Eleştiri önemlidir. Eleştirisi olmayan yazar henüz ustalaşmış değildir, eleştireni olmayan yapıt da kusursuz değildir. Farklı görüşler

yarattığı düşünce ortamında pekiştirilir ve yazara sunulur, yazar da kendi fikirlerini destekler nitelikte açıklamalar ile havada kalan düşünceleri yerine oturtmaya çalışır. Yazar için tamamen anlaşılacak bir amaç olmadığı gibi, eleştirmen ile düşünsel uzlaşmaya varmak kalıcılığa giden yolda büyük bir mesafe katetmektir. Eleştiri yapma, belirli bir konuda mülahaza yapabilmeye dayanır. Yani her yorum bir eleştiri olarak kabul edilmeyebilir. Eleştirmen kişi kaynağa tarafsız yaklaşmayı bilmeli, düşünce kargaşalarından kaçınmalıdır. Bu bağlamda okur - yazar arasındaki ilişki eleştirmen - yazar arasında da vardır. Yazarın kalıcılık yolundaki motivasyonunu da eleştirmen sağlamaktadır. Bu da Feridun figürü üzerinden anlatılmaktadır. Feridun, Sabri Bey aracılığıyla ölüm döşeğindeki Ressam Rasim'e gizlice alkol götürmektedir. Bu yönüyle eleştirmen okur ile yazar arasındaki bağlayıcı olarak değerlendirilebilir.

A.II. YAZAR - ANLATICI İLİŞKİSİNİ GÖZLEMLEYEN YAZAR: *RESSAM RASİM*

Yazmak, yaşamı resmetmektir. Ressam, etrafında olup biten her şeyi hisseden ve düşünde oluşan fotoğrafı kağıda aktarandır. Yani yazarlar yaşamı zihin girdaplarından geçirerek bir ressam edasıyla ele alırlar. Anlatılmak istenen konu doğrultusunda dış gerçeklik ile yapıt iç gerçekliği arasında kurulan bağ ise ressamın ürünüdür. Cemil Kavukçu'nun "O Vakıt Son Mimoza" adlı öykü yapıtındaki öykülerde yer alan Rasim karakteri, Mimoza'daki insanları resmeden, onları görüp tanıyandır. Rasim, peçete kağıtlarına çizdiği resimler ve karşılığında içtiği ellilikler sayesinde Mimoza'daki sayısız dünyaya misafir edilmiştir. Gözlemlediği insan tiplerini kendi yorumunu da katarak peçete kağıtlarına çiziktirmesi onun yaşama bakış açısının genişlemesine vesile olmakla beraber Mimoza insanı ile iç içe olmasını sağlamıştır. Bu doğrultuda Ressam Rasim, toplumdaki yazarları temsil etmektedir.

Yazarlar, toplumu çıplak gözle görebilenlerdir. Toplumsal gerçekliğin yaşam algısı ile bağdaştırılması yazara düşen naçizane görevlerden biridir. Halkın sustuğu yerde yazar konuşur, sözcüklerin yetersiz kaldığı yerde devreye kalem girer. İşte bu yüzdendir ki yazarlık, bağımlılıktır. Yazarın yaşamı yazınlarıdır. Bir kere yazan ve kitlelere sesini duyuran yazar hep daha fazlasını bekler bu nedenle yazma eyleminden uzak kalan yazarın hayatında bir kopukluk meydana gelir. Bu kopuş anı, Rasim'in alkolü ve Mimoza'yı hayatından çıkartmak zorunda kalması ile anlatılmıştır. Ne var ki ressam eseri uğruna ölmeyi çoktan göze almış, alışkanlıklarına veda edemediği için dünyaya elveda demiştir:

“Bedenime günden güne yabancılaşıyorum. Onun artık bana ait olmadığı gün gibi ortada. Bundan böyle daha dikkatli, dokunaklı ve karalamasız yazmalıyım ki, dönüp okuduğumda hiç olmazsa ben okuyayım dediğimden bu yana neredeyse bir ay geçti. Kurşun kalem ve silgi, son zamanlarda meyhanede çizdiğim resimler gibi yabancılaşmıştı bana.” (Kavukçu, 51)

Yazarın yazma umudu, yaratma hevesi bütün duygulardan ön plandadır çünkü yazar olmak yazınlarla bir olmayı, onlarla yaşamayı öğrenme sürecinden geçmeyi gerektirir. Yazar için yazının kaynağı her şey olabilir, önemsizdir. Herhangi bir obje, figür ya da an kaynak niteliği taşıyabilir. Önemli olan eldeki hammaddeye gereken şekli verebilmek ve hizmete sunmaktır. Bu zafer, ancak büyük emekler sonucu elde edilebileceği bir sonu da yoktur. Farklı okurlara farklı yönlerde hizmet edebildiği düzeyde yapıt düşünsel bir zenginlik kaynağıdır.

A.III. UZAMI GÖZLEMLEYEN YAZAR: *MİMOZA*

Yazarlar, eserlerinde bazı noktaları belirsiz bırakır ve bu belirsizliği okurun aşmasını isterler. Okurun yorumlama ve hayal gücüne bağlı olarak boşluklar doldurulur ve anlatım pekiştirilmiş olur. Yazar ile okuru gidilecek olan yere farklı yollardan ulaşırlar. Okur, yazarın sunduğu çeşitli yollardan bir tanesini seçer ve zihninde canlandığı bu yolda yapıtın sonuna kadar ilerler. Yolun sonunda buluşulan yer, okur ve yazarın düşünsel doygunluğa ulaştığı noktadır. Kullanılan kaynaklar doğrultusunda oluşan kurgusal evren düş gerçekliğiyle bütünleşerek okurun yazarın asıl anlatmak istediğini benimsemesini sağlar. Cemil Kavukçu'nun "O Vakit Son Mimoza" adlı öykü yapıtı yaşamı yazanın malzemesi yapıtın kalıcılığıyla yazarın sonsuzluğu olur. Uzam yaratma işlevi görecelidir, yazar istediğini istediği mekanda, istediği süreçle yaratabilir. Yaratılan uzam, figür kadrosu ile ilişkilendirilebileceğinden kurgusal boyutlar arasında geçiş sağlanabilir. Basitçe, uzam yaratma amacı doğrultusunda uygun figürler seçimi yapıtta bütünlüğü yakalamak için gereklidir. Kavukçu, yapıtında bu ilişkiyi uzamı bir bar, figürleri ise Mimoza barının sakinleri olarak seçerek sağlamıştır. Yapıtın gerçek dünyada yerini alması yani yazar tarafından yaratılan düş gerçekliğinin yaşam gerçekliği ile buluşması da figür - uzam ilişkisi üzerinden incelenebilir. Yapıt süresince katedilen yolda ele geçen farklı yorumlamalar en sonunda aynı kapıya açılır yani yazar ile okur karşı karşıya kalır:

"Nasıl olduysa, Sabri Bey bana gülümsedi. Göremediğimiz arkadaşları topluca tuvalete gitti herhalde; belki de birbirlerine iyi geceler diyip ayrıldılar mekândan. O da yalnız kalınca nerede olduğunu farkettiler ve tünediği tabureden masama doğru hafifçe dönüp kalın gözlüklerinin içinden gülümseyerek, 'Rasim Bey' diyerek selamladı beni. Saygıyla karşılık verdim." (Kavukçu, 20)

Yapıt kurgusu incelendiğinde Rasim yazar, Mimoza'daki diğer insanlar okur-eleştirmen ve Mimoza da bu iki grubun bir araya getirildiği, fikir birliğinin sağlandığı yerdir. Okur, yazarın anlatmaya çalıştığı düşünceyi benimser ve kendi imgeleminde bir araya getirir.

B. YAŞAMI YAPITA YANSITAN OLARAK YAZAR

Yapıt bireyin kendisiyle, diğer bireylerle ve toplumunun değerleriyle ilişki halinde olmasıdır. Figür, uzam ve figür - uzam ilişkileri tek bir çatı altında toplanarak yapıta ev sahipliği yaparlar. Yapıt yaratma işlemi bir bakıma yazarın çevresinde gelişen olayları anlaması, yorumlaması ve okuru tarafından anlaşılabilir bir kıvama getirilmesinden geçmektedir. Cemil Kavukçu'nun "O Vakıt Son Mimoza" adlı öykü yapıtında da yaratılan figür, uzam ve diğer ögeler öykülerin temelini oluşturmaktadır. Ortak bir uzam ve odak figürler aracılığıyla dile getirilmek istenen düşünce pekiştirilmiş ve okura sunulmuştur.

B.I. YAPITTA FİĞÜR YARATAN YAZAR: *RESSAM RASİM, SABRİ BEY VE DİĞERLERİ*

Yazarlar için figür, bir harç niteliğindedir. Yapıtın sağlamlığı, kalıcılığı için en önemli malzeme figürlerdir. Figür yaratma bir bakıma olay örgüsünü sabitleme, anlatılmak isteneni farklı bakış açılarından sunma işlemidir. Cemil Kavukçu'nun "O Vakıt Son Mimoza" adlı öykü yapıtında da olay akışı yaratılan figürler çerçevesinde örülmüştür. Ressam Rasim ve Sabri Bey, yapıtta yer alan bütün öykülerde ortak odak figür olarak yer almaktadır. Bu bağlamda, yapıtta yer alan öykülerin hepsi birbirleriyle ilişkilendirilebilecek düzeydedir.

Cemil Kavukçu'nun "O Vakıt Son Mimoza" adlı öykü yapıtında hayatta karşılaşılan kırınlık ve kayıpların bireyin yaşantısı ve psikolojisi üzerindeki etkisi Sabri Bey üzerinden anlatılmıştır. Sabri Bey, yoksunluklarını kendi içinde tamamlamayı, acılarını "Mimoza" barında "hayali" dostlarıyla içerek örtmeyi seçmiş bir figürdür. Onun bu tutumu Mimoza'nın diğer sakinlerinden farklılaşmasına ve kendi dünyasına çekilmesine yol açmıştır.

Mimoza topluluğunun bir üyesi olan Sabri Bey yaşam gerçekliğinden uzak, hayalleriyle ilerleyen bir adamdır. Mimoza'daki diğer insanların yanı sıra kendi iç benliği ile yaşayan Sabri Bey kaybettiklerine umut bağlamış, umutsuzluklarıyla mutlu olmayı öğrenmiştir. Yazar, "O Vakıt" öyküsünde Sabri Bey'in Mimoza'daki konumunu ve etrafına yabancılaşmasını Ressam Rasim'in gözünden vurgulamıştır:

"Sabri Bey bütün bunların farkında değildi; çünkü o Mimoza'ya geliyor ama başka bir âleme uçuyordu. Belki de buraya geliş nedeni, o âleme geçişin en kısa yolunu bulmuş olmasıydı. Birkaç gün içinde alışmıştı ona, ilgi alanımızdan çıkmıştı. Ama Sabri Bey'in hiçbir şey yapmadan herkesi kendi alanına çeken ve mahcup eden tuhaf bir gücü vardı ki, bu sayede kısa sürede saygınlığını sağlamıştı." (Kavukçu, 14)

Sabri Bey'in hiç kimseye ihtiyacı yoktur, kendi başına yarattığı "hayali arkadaşlar"ı ile yetinebilmektedir. Bu "hayali arkadaşlar", daha önce Sabri Bey'in hayatında yer etmiş, onun dış dünyaya karşı ördüğü duvarı aşmayı başarmış insanlardır. Yapıtta bu duvarı aşabilen tek insan ise Ressam Rasim'dir. Yaşanmışlıklarını ve duygularını diğer insanlardan uzak tutmayı tercih eden Sabri Bey, Ressam Rasim'in ilgisini çekmektedir. Aslında elli gram rakı için peçete kağıdına çizilen resimler zamanla yerini kısa fakat anlamlı sohbetlere bırakmıştır. Rasim, "Mimoza"ya geldiği süre boyunca Sabri Bey'i hep uzaktan izlemiş, hayaletleri etrafında olmadığına ise ona yaklaşmayı denemiştir. Bütün Mimoza tarafından 'deli' olarak tasvir edilen bu adamın aslında

önemli öğütlerde bulunduğu farkına varan da Rasim olmuştur: *“Anladım ki, Sabri Bey her gece bizi uyarıyor ve çok değerli şeyler söylüyor aslında. Bugüne kadar fark edemediğim için kendime kızdım.”* (Kavukçu,18) Sabri Bey’in de Rasim’i insanların arasına kabul etmesi, bir akşam Rasim’in peçete kağıdına Sabri Bey’in hayali arkadaşlarını ve aralarına bir de kadın çizmesi ile alevlenmiştir. Bu resmi gören Sabri Bey hıçkırıklara boğulmuş, anılarıyla yüzleşmiştir. Mimoza’nın diğer sakinleri tarafından tepki gören Ressam ise ne gördüyse onu çizdiğini, belli bir amacı olmadığını ifade etmiştir.

Ressam’ın hayatına ayna tutar gibi bakıp görebilmesi, Sabri Bey’in Rasim’e bakış açısını da değiştirmiştir. Ressam, peçete kağıdına çizdiği o resimle Sabri Bey’e ulaşmayı başarmış, geçmişiyse yüzleşmesini sağlamıştır. Sabri Bey, Rasim’in hayatının son günlerinde ona gizliden alkol yollatmış, ömrünün geri kalan birkaç haftasını mutlu geçirmesini istemiştir. Yazarın ‘Dörtgen’ isimli öyküsünde Ressam Rasim’in vefat etmesiyle, Sabri Bey’in hayaletleri arasında yeni bir yer açılmıştır.:

“ ‘Yaşadığım ve buraya gelebildiğim sürece hep masamda olacaksın güzel kardeşim.’ Ender’in getirdiği elli gram rakıyı kimsenin göremediği arkadaşlarına doğru kaldırdı. Rasim sağ elini göğsüne bastırıp hafifçe öne eğildi.” (Kavukçu, 58)

Yapıtta yer alan ilk öykü “O Vakit”ta da gerçekleşen bu olaylar veya görüşmeler yazınsal yapıtlara kaynaklık eden konuları gözlemleyen yazarı ve yazarın çevresini gözlemlerken tanıklık ettiği kişilikleri, yaşamları, uzamları temsil etmektedir. Yapıtta yer alan öykülere göre, yazar olmak, elinde kâğıt kalem ile sürekli yolda olmak demektir. Yaşama umutla izleme durumu, yazar olmayı temsil eden odak figür Ressam Rasim üzerinden ele alınmıştır. Rasim de diğer Mimoza sakinleri gibi her akşam Mimoza’ya gelip içmektedir. Karısının ve hayatın ona yüklediği sorumlulukların yükünün altından ancak bu barda sıyrılabilmektedir. Bu durum Rasim’i bulunduğu ortamdan

kendini soyutlamaya itmiştir. Karısının ona İkizce'deki bahçeye dikmesi için verdiği fidanları sulamayı unutması da Rasim'in kendisini suçlamasına, akıntıya karşı kürek çektiğini anlamasına sebep olmuş, bu düşüncelerini suçlulukla dile getirmiştir: *“Ve o göl sakın değildi; çünkü kirlenmiş, bünyesinde barındırdığı canlıların büyük bir bölümünü kaybetmiş acılı bir anneydi. Gittikçe soluyorduk.”* (Kavukçu, 29) Mimoza onun için ikinci bir evdir, burada huzur bulmaktadır. Yalnızca ellilik rakı için masa masa dolaşp peçete kağıtlarına müşterilerin resimlerini karalayan Rasim, Mimoza'da kendi hayatını bir kenara koyup diğer hayatları gözlemlemektedir. Resim çizerken sarhoş insanların anlattıklarını dinleyerek birden fazla duygu durumunu ellerinde tutmakta olan Rasim, burada dışarıdan farklı bir yaşama sahiptir:

“Ben çizerken farkında değilmiş gibi dursa da bunu gizleyemeyen meyhane arkadaşlarım, siz de biliyorsunuz ki, kalemimin telaşı bir an önce bitirip olası elli gramlık içkiye kavuşma sabırsızlığıydı...” (Kavukçu, 51)

Rasim, Mimoza'da geçirdiği yılların ardından uzun bir süre sonra içtiği içkiler sonucu bünyesinin alkol kaldıramayacak seviyeye gelmesine neden olmuş, bu haberi alan eski dostların hastanede bir araya gelmesine sebep olmuştur. Tanınamayacak kadar kilo almış olan Rasim'in yüzünde, hayatta çektiği zorluklar ve acılar okunmaktadır. Bütün dostları onun bu haline acımakta fakat söyleyecek laf bulamamaktadırlar. Vücudunun aşırı alkol sebebiyle iflas etmesine rağmen dışarıdan Sabri Bey'in ona Feridun aracılığıyla gönderdiği içkileri de tüketmekte, bütün çaresizliklere ve hayata karşı pes etmiş bir pozisyonda zamanının gelmesini beklemektedir. Rasim Mimoza'dan bir türlü kopamamış, uzakta bile olsa oranın bir parçası olmaya devam etmiştir.

Rasim hakkında “O Vakit” ve “Dörtgen” öykülerinde sunulan bu bilgiler, bir yazarın yaşama nasıl tanıklık ettiğini, neler yaşadığını ifade etmek için oluşturulmuş olay akışlarıdır. Rasim bir yazarın

kafasının yazacaklarıyla meşgul olduğu gibi adeta “sarhoş” bir vaziyette dünya uzamında zaman geçirmektedir.

B.II. YAPITTA UZAM YARATAN YAZAR: *MIMOZA*

İnsan, yaşadığı çevre ile olgunlaşır. Yani birey dış ortamdan etkilenir ve kişiliği de bu yönde törpülenir. Yapıtlarda da uzam, yaratılan odak figürün ruh halini yansıtmaya işlevindedir. Cemil Kavukçu’nun “O Vakit Son Mimoza” adlı öykü yapıtında da Mimoza barı odak figür ve çevresindekiler ile etkileşimini pekiştirmektedir. Neredeyse tüm öykülerin ortak uzamı olan Mimoza, ismini fazla alıngan bir çiçek olarak bilinen “küstümotu”ndan almaktadır. Alıştığı ortamın dışında kendini yabancılaştırarak içine kapan bu bitki yapıtta Mimoza barı ve sakinlerini temsil etmektedir. Bu bağlamda, insanlığın paylaştığı ortak evi; dünyayı olarak da düşünülebilir.

Geride bırakılanlar, yarım kalanlar ve pişmanlıklar bireyin iç dünyasını oluşturur. Yaşadığı süre boyunca bunlarla savaşmayı başarabilen insan umutla yaşarken bunlara karşı yenilen, çaresizliğe ve karamsarlığa sürüklenir. Bulunduğu boşlukta mücadele edemeyen birey, kendini yaşadıklarından uzaklaştırmak adına farklı uğraşlara yönelir. Cemil Kavukçu’nun “O Vakit Son Mimoza” adlı öykü yapıtında yer alan öykülerde Mimoza’ya gelen ve kendine, hayata içen Baba Hasan, Feridun, Veysel gibi figürler üzerinden yansıtılmıştır. Bu insanlar hayatın yönelişine ayak uyduramayıp, kendi zaman dilimlerini Mimoza Bar’da yakalamışlardır.

“Mimoza” uzamı, hayatta yolunu kaybetmiş insanların hatırlamak ve hatırlanmak amacıyla içmeye geldiği bir bar olarak kurgulanmıştır. Mimoza’ya gelen müşteriler genelde değişmez, her akşam birbirinden elli gram rakı dışında bir çıkarları olmayan bir grup insan burada kendi köşelerine çekilir ve dertlerine içerler. Bir başka deyişle Mimoza’ya insanlar hayat gerçekliğinden kaçarak

sığınmaya gelirler. Birbirinden farklı onlarca dünya, her akşam tek bir çatı altında toplanmaktadır. Burada herkes kendinedir, kimsenin derdi kimseyi alâkadar etmez.

Aslında herkesin beraber olduğu fakat her kafanın başka mekânlarda gezdiği bu mekânda, herkes her akşam hayat boyu kirlenen ruhları ile arınmaya gelir, kafalarını çeker ve ertesi gün yeniden başlarlar. Birden fazla hayal kırıklığı, acı ve umutsuzluk barındırır Mimoza fakat herkes bu döngüye ve ortama alışmıştır, kimse kimseyi yadırgamaz:

“Hepimiz değişik türlerde kuşlardık aslında; akşamla birlikte bakışları hatta bütünüyle yüzü değişen ve içinden yalnızca gölgeler geçen kuşlar. Akşam olunca gelip Ender’in Mimoza’sına sığınıyorduk, herkesin tüneği ve gelme saati belliydi.” (Kavukçu, 16)

Mimoza, her ne kadar kendi içinde birbiriyle alakası olmayan hayatlar taşısa da buradaki herkes farkında olmadan birbirlerine bağlıdır. Elli gram rakı için yapılan bayat sohbetler bile buradaki insanların kaynaşmasına bir sebeptir çünkü neticede o akşam orada olan herkes tek bir amaç için toplanmışlardır: Hayata içmek. Kimsenin sebep göstermek için çaba harcamadığı fakat herkesin herkese saygı duyduğu bu ortam da kendi içinde bir aile olmuştur. Rasim öldükten sonra da o zamana kadar çizim yapılmış olan bütün peçeteler duvarlara asılmış, Mimoza’nın kendi içinde var olan bağlılığı kanıtlanmıştır.

Mimoza, yazınsal bir eserin ruhunda insanların buluşabileceği bir liman gibidir. Bu yanıylayazınsal yapıta ilham kaynaklığı eden bir uzam kadar yazınsal yapıtta kitabın da içi gibidir. Bir yandan da yapıttaki olayların geçtiği uzam veya uzamları temsil etmektedir.

B.III. YAPITTA DİĞER ÖGELERİ KULLANAN YAZAR: KÜÇÜK ŞEYLER

Bir yazar için her şey yazınsal yapıta malzeme niteliği taşımaktadır. Yapıt, yazarın gözlemlediği ve düşsel imgeleminde bir araya getirdiği parçaların bütünleşmiş halidir. Yazın için evrendeki her obje, olgu bir hazine niteliğindedir ve yazarın görevi bunları belirli bir kapsamda yapıtına katmaktır. Cemil Kavukçu'nun "O Vakıt Son Mimoza" adlı öykü yapıtında yer alan *Bayram Sabahı*, *Düğün Fotoğrafı*, *Keçi* ve *Gün Karşılama Töreni* öykülerinde de bu durum vurgulanmaktadır. Kavukçu, yapıtta yer alan son öykülerde birbirinden bağımsız konuları işleyerek edebiyatın ucu açık bir yol olduğunu, yaratıcılık ve imgesellik ile ilerlenebileceğini belirtmiştir. Bazen bir "bayram sabahı" gibi bir an, bazen bir "düğün" bir "fotoğrafçı, bazen de bir "fotoğraf karesi" gibi bir obje, bazen bir hayvan, bazen bir durum, bazen bir bitki... Kısaca yaşamı var eden anlamlandıran yer alan küçücük ama çok değerli veya sıradan her şey yazınsal yapıtın konusu veya malzemesi olabilir, yazar bunu hissedene ve hissettiren olarak, yaratarak var olabilir.

SONUÇ

Cemil Kavukçu'nun "O Vakıt Son Mimoza" adlı öykü yapıtı yazar tarafından yaratılan kurgusal dünyanın dış gerçeklik ile örtüşmesini bütün incelikleriyle ele almıştır. Yapıt incelemesi yapıldığında, kurgulama işleminin figür yaratma ve uzam yaratma olarak iki ana başlık altında işlendiği görülmektedir. Yazar bu iki başlık altında yarattığı düş dünyasını 'yazar olma' ve 'yazar kalma' olgusu çerçevesinde işlemiştir. Kurguda yarattığı her figür, yazarın kendi dünyasında yer alan insan tiplerini yansıtırken yaratılan uzam da okur ve yazarın uzlaştığı noktayı nitelendirmektedir.

Yazar olmak, önce yaşamayı bilmek demektir. İşini seven, hakkıyla yapan her bireyin emeğinin karşılığını alacağı gibi yazarlığı benimseyen yazar da yaşadığı ve yaşattığı eserinin karşılığını alacak ve o karşılık kadar hayatta var olacaktır. Yazar verendir, geçmişte var olan bilgi birikimini kurgusal boyutta okuruna sunandır. Okur ise kabul edendir, yazarın kurgusal dünyasına dahil olarak sunduğu fikirleri ayıklayandır. Cemil Kavukçu da öykülerinde okur ile yazarın bu buluşmasını kurgusal detaylarla aktarmıştır. Yapıtın geneline bakıldığında bir yazar olarak var oluşu tercih eden Kavukçu'nun Ressam Rasim'in kendisini ve kendisi gibi bütün yazarları temsil ettiği yorumuna varılabilmektedir.

Son olarak Cemil Kavukçu alışılmış olan kurgusal anlatımın dışına çıkarak gerçek hayat ve düş gerçekliğinin okurun imgeleminde yeni bir boyut kazanmasını sağlamıştır. Yapıt boyunca okurun kafasında düş - gerçeklik çatışmasının olay örgüsünün sonunda açıklığa kavuşması da yapıtın sürükleyici bir anlatıma sahip olduğunu göstermektedir. Bu sayede 'O Vakıt' , 'Son' kez geniş bir okur kitlesine hitap etmek, yapıt içinde yazar gerçekliğini açık bir dil ile ifade etmek yazarın hayatta en temel görevidir.

KAYNAKÇA

Kavukçu, Cemil. O Vakıt Son Mimoza. İstanbul: Can Sanat Yayınları, Aralık, 2015.